

Od Redakcji Temat przewodni numeru: *Szkolnictwo wyższe – masowość i jakość* zdaje się doskonale oddawać jeden z zasadniczych dylematów, przed którymi stoją dzisiaj decydenci i specjaliści od zarządzania tą sferą życia społecznego w Polsce, w Europie, na całym świecie. Te dwa pojęcia – *masowość i jakość* – w rozumieniu potocznym niejako automatycznie znajdują się względem siebie w opozycji. Pierwsze z nich – kojarzone zazwyczaj z bylejąkością, z tandetą – siłą rzeczy nie może spełniać kryteriów *jakości*. Tymczasem *masowość* w dziedzinie szkolnictwa wyższego może również oznaczać w praktyce szeroki i (w domyśle) równy dostęp młodzieży do studiów, bez względu na jej miejsce zamieszkania i status społeczny. Tak rozumiana masowość stanowi jedną z podstaw społeczeństwa demokratycznego.

Te skądinąd oczywiste stwierdzenia nie wyjaśniają jednak zasadniczego problemu, jakim jest dostęp do kształcenia na poziomie wyższym dla wszystkich zainteresowanych, przy równoczesnym przestrzeganiu możliwie wysokiego poziomu, a więc jakości tych studiów. Do rozwikłania tego swoistego węzła gordyjskiego potrzeba różnych kluczy, którymi są przede wszystkim wysokie kwalifikacje kadry naukowo-dydaktycznej oraz sprawne i efektywne zarządzanie szkołami wyższymi, wsparte odpowiednio wysokim ich finansowaniem. Zagadnienie *masowości i jakości* w kształceniu na poziomie wyższym można postrzegać w różnych aspektach. Niektóre z nich znajdują odzwierciedlenie na łamach niniejszego numeru „Nauki i Szkolnictwa Wyższego”.

W pierwszej kolejności – z punktu widzenia systemowego i strategicznego, do którego odniesienia znajdujemy w otwierającej niniejszy numer półrocznika rozmowie z prof. dr. hab. Jerzym Wilkinem (*Uniwersytet w procesie przemian*). Nasz rozmówca kładzie szczególnie nacisk na ekonomiczno-finansowe uwarunkowania działalności szkół wyższych.

Podobną perspektywę (tj. myślenia w kategoriach systemu i strategii) przyjmują autorzy następných artykułów. Chodzi mianowicie o tekst poświęcony *uwarunkowaniom determinującym funkcjonowanie szkół wyższych w XXI wieku* (Anna Marszałek), a także opracowanie Agnieszki Dziedziczak-Foltyn i Kazimierza Musiała traktujące problem jakości jako *priorytet w kształtowaniu polityki szkolnictwa wyższego w krajach nordyckich i w Polsce*.

Wśród artykułów składających się na prezentowany numer półrocznika pragniemy zwrócić uwagę na te będące wynikiem badań empirycznych bądź statystycznych. Publikowane po raz pierwszy, z pewnością wnoszą coś nowego do wiedzy o szkolnictwie wyższym. Ich listę otwiera artykuł Joanny Korpus na temat *poziomu zaawansowania zarządzania strategicznego w polskich publicznych szkołach wyższych w świetle badań pilotażowych*. Autorka przedstawia wyniki własnych badań przeprowadzonych w latach 2008–2009, którymi zostało objętych osiem uczelni. Z kolei Radosław Dawidziuk, na podstawie badań statystycznych, poddaje analizie *sytuację finansową działalności dydaktycznej szkolnictwa wyższego w Polsce w latach 1997–2009*.

Spośród prac poświęconych wybranym zagadnieniom nie mniej ważny dla problemu *masowości i jakości* w szkolnictwie wyższym jest artykuł Marcina Piętkowskiego na temat *oceny punktowej publikacji recenzowanych i monografii naukowych*. Autor poświęca wiele uwagi aspektowi prawnemu tej oceny. *O roli i miejscu biblioteki uniwersyteckiej we współczesnym świecie*, o kierunku przekształceń w kontekście rozwoju nowoczesnych technologii informacyjnych pisze Jan Boguski. Z kolei Dominika Walczak podjęła temat *mobilności międzynarodowej naukowców*, zwracając szczególną uwagę, z punktu widze-

nia socjologii, na kwestię roli rodziny i płci „mobilnych naukowców” w procesie podejmowania decyzji o wyjeździe na zagraniczne stypendium oraz oceny tego wyjazdu.

Osobną grupę opracowań zamieszczonych w bieżącym numerze „Nauki i Szkolnictwa Wyższego”, a uzupełniających jego tytuł przewodni, stanowią artykuły, dla których wprowadzeniem i komentarzem jest tekst Ireneusza Białeckiego pt. *Dwa nurty polityki edukacyjnej?* Chodzi o teksty autorstwa Cristiny Allemann-Ghiondy (o reformie szkolnictwa wyższego w Niemczech), Anny Klimczak *Ukryty uniwersytet. „Hidden curriculum” w dokumentach Procesu Bolońskiego*, Heleny Anny Jędrzejczak *Nowe sylabusy a kształcenie młodego pokolenia polskich humanistów* oraz Bartłomieja Błesznowskiego i Michała Bujalskiego *Polityka edukacji jako polityka prawdy w społeczeństwie ponowoczesnym*.

Ważne miejsce wśród zaprezentowanych materiałów zajmują opracowania będące pokłosiem projektu „Foresight regionalny dla szkół wyższych Warszawy i Mazowsza. «Akademickie Mazowsze 2030»”, finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, a zrealizowanego przez konsorcjum sześciu uczelni warszawskich złożone z Politechniki Warszawskiej, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Szkoły Głównej Handlowej, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Akademii Leona Koźmińskiego oraz Polsko-Japońskiej Wyższej Szkoły Technik Komputerowych. W zbiorze tych materiałów dotyczących Warszawy i regionu znajdujemy przede wszystkim informacje o samym projekcie (Janina Józwiak), następnie charakterystykę *kadry akademickiej szkół wyższych Warszawy i Mazowsza* (Elżbieta Moskalewicz-Ziółkowska), *oferty kształcenia na studiach licencjackich i magisterskich* (Stanisław Macioł), *potencjalnych kwalifikacji absolwentów tych uczelni* (Elżbieta Drogosz-Zabłocka, Barbara Minkiewicz) oraz *oceny konkurencyjności uczelni Mazowsza na tle polskiego szkolnictwa wyższego* (Maria Romanowska). Tę grupę tekstów kończy artykuł poświęcony *wyzwaniom* stojącym przed Akademickimi Biurami Karier na Mazowszu (Ewa Antoniak).

W praktyce redakcyjnej „Nauki i Szkolnictwa Wyższego” nieczęsto zdarza się publikowanie opracowań poświęconych kwestiom związanym z ofertą dydaktyczną szkół wyższych na wybranych kierunkach. Wychodząc z założenia, iż mogą one być interesujące i przydatne z punktu widzenia badań porównawczych (bo proces kształtowania jakości zaczyna się na szczeblu kierunków studiów), tym razem przedstawiamy dwa takie artykuły – o *problemach towarzyszących kształceniu ratowników medycznych w Polsce* (Mariusz Goniewicz) oraz o *politologii w ofercie dydaktycznej polskich uczelni* (Tomasz Kowalski).

Niniejszy, podwójny numer czasopisma „Nauka i Szkolnictwo Wyższe” ukazuje się pod nieco zmienioną firmą Centrum Badań Polityki Naukowej i Szkolnictwa Wyższego – nie jako samodzielną jednostką organizacyjną, lecz usytuowaną przy Zakładzie Ewaluacji i Studiów nad Edukacją w Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego. Reorganizacja instytucji nie pozostała bez wpływu na terminowość druku prezentowanego numeru, za co prenumeratorów i czytelników serdecznie przepraszamy.

Adam Gałkowski